

STUDIEPLAN FÖR FORSKARUTBILDNING I LATIN

1 Beslut

Studieplanen är fastställd av språkvetenskapliga sektionen 1998-11-26 att gälla fr.o.m. 1999-01-01 och senast ändrad av språkvetenskapliga fakultetsnämnden 2003-12-04.

Forskarutbildningen ges i den omfattning tillgängliga resurser medger. Det som nedan sägs om forskarutbildning gäller, där inget annat anmärks, utbildning såväl för doktors-examen som för licentiatexamen.

2 Mål för utbildningen

Utbildningen för doktorexamen i latin har som mål dels att ge vidgade och fördjupade kunskaper om det latinska språket, litteraturen och kulturen med viss tyngdpunkt på det klassiska latinet i jämförelse med efterantikt (d.v.s. Medeltidens och Nya tidens) latin, dels att ge skolning i ett vetenskapligt betraktelsesätt och god kännedom om forskningsmetodik inom disciplinens olika områden (språkhistorisk och språkvetenskaplig forskning, textutgivning, litterär och idéhistorisk analys), samt orientering i filologins historia. Syftet är att göra den forskarstuderande skickad att som ett led i utbildningen författa en avhandling av god kvalitet och ett i förhållande till den disponibla tiden rimligt omfång, samt förbereda henne/honom inför fortsatt vetenskaplig verksamhet inom ämnet.

Utbildningen för licentiatexamen har som mål att ge fördjupade ämneskunskaper i latin samt behärskning av grundläggande forskningsmetodik på ovan för doktorexamen angivna områden och av självständigt vetenskapligt arbete av kvalificerat slag, dokumenterad i en vetenskaplig uppsats.

3 Tillträde till forskarutbildningen

Man kan ansöka om att antas antingen till utbildning för doktorexamen eller till utbildning för licentiatexamen. Den förra utbildningen omfattar fyra år, den senare två år.

3.1 Allmänna bestämmelser

Till forskarutbildning får antas endast så många studerande som kan erbjudas handledning och godtagbara studievillkor i övrigt och som har studiefinansiering enligt Högskoleförordningen (HF) kap. 9.

3.2 Grundläggande behörighet

Grundläggande behörighet har den som genomgått grundläggande högskoleutbildning om minst 120 poäng eller som i annan ordning inom eller utom landet har förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper. Om det finns särskilda skäl, får fakultetsnämnden för en enskild sökande medge undantag från kravet på grundläggande behörighet.

3.3 Särskild behörighet

För särskild behörighet att antas till forskarutbildningen i latin krävs att den sökande har godkänt resultat på kurser motsvarande magisternivån i ämnet latin och minst 10 poäng i ämnet grekiska. Särskild behörighet har också den som i annan ordning inom eller utom landet förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper.

3.4 Förkunskapsrekommendationer

De studerande förutsätts ha sådana kunskaper i svenska, engelska, tyska och franska att de kan följa undervisningen, tillgodogöra sig kurslitteraturen och den för forskningsuppgiften relevanta sekundärlitteraturen samt orientera sig i aktuell vetenskaplig litteratur. Den forskarstuderande bör före antagning till forskarutbildningen samråda med sin blivande huvudhandledare om de särskilda förkunskaper som kan vara aktuella för den planerade forskningsuppgiften.

4 Antagning och urval

Antagning av sökande till forskarutbildning i latin utlyses i mån av medel en gång per år. Tidpunkten för ansökan (vanligtvis i oktober) meddelas av institutionen. Den sökande skall till sin ansökan foga en kortfattad forskningsplan eller på annat sätt redogöra för sina forskningsintressen. Antagning bereds av institutionens vetenskapliga råd och beslutas av prefekten på delegation av fakultetsnämnden.

Beslut om antagning skall grunda sig på en bedömning av den sökandes förmåga att tillgodogöra sig forskarutbildningen. Särskild vikt skall därvid fästas vid graden av mogenhet och förmåga till självständigt omdöme och kritisk analys, visad bl.a. genom examensarbeten på kandidat- och magisternivå. Intervju med den sökande kan också komma ifråga.

5 Individuell studieplan

För varje forskarstuderande skall i samråd mellan honom/henne och huvudhandledaren upprättas en individuell studieplan som både uppfyller fakultetsnämndens krav och är anpassad till institutionens behov av reglerade samarbetsformer. Studieplanen skall tillstyrkas av prefekten och fastställas av fakultetsnämnden.

Den individuella studieplanen skall innehålla en tidsplan för den studerandes forskarutbildning, en beskrivning av de åtaganden som den forskarstuderande, huvudhandledaren, institutionen och fakultetsnämnden har under utbildningstiden samt vad som i övrigt behövs för att utbildningen hela tiden skall kunna bedrivas på ett effektivt sätt.

Studieplanen följs upp av fakultetsnämnden minst en gång varje år. Vid uppföljningen skall den forskarstuderande och huvudhandledaren informera fakultetsnämnden om hur utbildningen framskrider. Fakultetsnämnden kan när det är påkallat göra de ändringar i den individuella studieplanen som behövs. Innan en ändring görs skall forskarstuderande och huvudhandledare ges möjlighet att yttra sig. Med sina underskrifter skall de intyga att de godkänt studieplanen och de ändringar som gjorts i den.

6 Utbildningens innehåll och uppläggning

6.1 Utbildningens längd

Utbildningen för doktorsexamen skall normalt kräva fyra års heltidsstudier och för licentiatexamen två års heltidsstudier. Härvid förutsätts att den forskarstuderande har de förkunskaper som krävs och ägnar sig åt studierna på heltid samt utnyttjar undervisning och handledning effektivt. Ansvar för att tidsplanen hålls vilar både på den forskarstuderande och på huvudhandledaren. Avvikelse i tidsplanen måste dokumenteras i den individuella studieplanen (se ovan). Utbildningstiden får förlängas bara om det finns särskilda skäl för det, såsom ledighet på grund av sjukdom, för tjänstgöring inom totalförsvaret eller för förtroendeuppdrag inom fackliga organisationer och studentorganisationer eller föräldraledighet.

6.2 Utbildningens uppläggning

Utbildningen för doktorsexamen består av en kursdel om 60 poäng och en avhandlingsdel om 100 poäng och för licentiatexamen av en kursdel om 40 poäng och en uppsatsdel om 40 poäng. Kursdelen föregår normalt avhandlings- resp. uppsatsdelen, men diskussion om ett kommande avhandlingsämne bör på ett tidigt stadium tas upp med huvudhandledaren.

6.3 Undervisning

Undervisning i samtliga ingående kurser kan inte ges varje läsår. Tillgängliga resurser tas i anspråk för sådan undervisning som vid varje tidpunkt bedöms vara mest angelägen. Den forskarstuderande uppmanas därför att i möjligaste mån utnyttja den undervisning som ges, men måste i huvudsak inhämta kurserna på egen hand, varvid handledaren ger vägledning och råd. Den forskarstuderande skall också delta aktivt i ämnets seminarieverksamhet, där hon/han förväntas fortlöpande presentera sina resultat. Vid seminarierna ges undervisning i forskningsmetodik i samband med att olika vetenskapliga problem behandlas. Vissa kurser eller viss undervisning kan ges i samarbete med eller av andra avdelningar/institutioner eller av fakulteten gemensamt. Den forskarstuderande bör utnyttja de tillfällen som ges att bevista gästföreläsningar både inom det egna ämnet och inom angränsande ämnen.

6.4Handledning

Vid antagning till forskarstudier utses (minst) två handledare: en huvudhandledare med huvudansvar för forskarutbildningen – inklusive avhandlingsarbetet – och en biträdande handledare. Huvudhandledaren skall vara anställd vid eller adjungerad till Uppsala universitet. Handledarna skall ha doktorsexamen eller motsvarande och minst en skall ha docentkompetens. Det är viktigt att handledning sker regelbundet under hela utbildningstiden. Den forskarstuderande har rätt till handledning motsvarande fyra års heltidsstudier för doktorsexamen och två års heltidsstudier för licentiatexamen, om inte fakultetsnämnden beslutar annat. Den forskarstuderande som begär det har rätt att byta handledare.

6.5 Kurser

Förutom ett aktivt deltagande i det högre seminariet i latin under utbildningstiden omfattar kursdelen i utbildningen för doktorsexamen följande åtta kurser:

Kurs 1. ANTIK PROSA, 10 poäng

Kursen syftar till att ge god beläsenhet inom centrala delar av den latinska prosan under beaktande av den klassiska periodens språk, litteratur och kultur. I kursen läses c:a 550 sidor antik prosa i kommenterade utgåvor samt en större framställning av den latinska prosans historia. Följande författare bör vara representerade: Cicero, Caesar, Sallustius, Livius, Quintilianus, Seneca, Tacitus och Suetonius.

Kurs 2. ANTIK POESI, 10 poäng

Kursen syftar till att ge god beläsenhet inom centrala delar av den latinska poesin under beaktande av den förklassiska och klassiska periodens språk, litteratur och kultur. I kursen läses c:a 9 000 vers antik poesi, en större framställning av den latinska poesins historia samt en handbok i romersk metrik. De flesta av följande författare bör vara representerade: Plautus, Terentius, Lucretius, Catullus, Vergilius, Horatius, Propertius, Ovidius, Seneca, Lucanus, Statius, Martialis, Juvenalis.

Kurs 3. AVHANDLINGSANPASSAD TEXTKURS MED SPECIALLITTERATUR, 10 poäng

I kursen läses c:a 400 sidor prosa eller 7 000 vers poesi (eller en kombination) valda i samråd med examinator och anpassade efter avhandlingsämnet. Härtill väljs för ämnet relevant sekundärlitteratur. Textkursen skall läsas under beaktande av sådana frågeställningar som det valda avhandlingsämnet ger upphov till. Textmängden är här något sänkt i förhållande till övriga textkurser för att möjliggöra fördjupad läsning.

Kurs 4. SEN- OCH EFTERANTIKA PROSA OCH POESI, 5 poäng

Kursen syftar till att ge god beläsenhet inom centrala delar av latinsk prosa och poesi under beaktande av de sen- och efterantika periodernas språk, litteratur och kultur. I kursen läses c:a 250 sidor sen- och efterantik prosatext samt c:a 1 000 vers sen- och efterantik poesi. Texterna bör väljas så att såväl senantika som medeltida och nylatinska texter representeras. En del av texterna skall läsas med vetenskaplig kommentar (t.ex. *Peregrinatio Egeriae*, Gregorius av Tours, Swedenborg). Det återstående kan väljas ur gängse manualer och antologier.

Kurs 5. GRAMMATIK OCH SPRÅKHISTORIA, 10 poäng

Kursen syftar till att ge fördjupade kunskaper om det klassiska latinets grammatik och grundläggande kunskaper om latinsk språkhistoria och språkvetenskaplig teori och metod. Kursen består av tre delar:

- a) Grammatik
- b) Språkhistoria med läsning av arkaiska och vulgärlatinska inskrifter
- c) Översättning av svensk text till latin

Kurs 6. LATINSK PALEOGRAFI MED KODIKOLOGI, 5 poäng

Kursen syftar till att ge grundläggande insikter i den latinska skriftens utveckling fram till c:a 1600, kännedom om antik och medeltida bokhistoria samt övning i läsning av medeltidshandskrifter. För detaljer, se kursplanen för Orienteringskurs i latinsk paleografi med kodikologi, 5 poäng. Kursen kan vara utbyttbar mot kurs i t.ex. modern litteraturteori för den som inte avser att syssla med editionsfilologi eller textkritik.

Kurs 7. FILOLOGISKA METODER OCH FILOLOGINS HISTORIA, 5 poäng

Kursen innefattar läsning av litteratur om filologins historia och filologisk metod, mot bakgrund av teoribildning och metoder inom humaniora i allmänhet. Syftet är att sätta in latinstudiet i ett vetenskapsteoretiskt, idéhistoriskt och kulturhistoriskt sammanhang. I kursen ingår även deltagande i särskilda metodseminarier, opposition, samt eventuellt biträdande handledningsuppgifter på C- och D-uppsatser.

Kurs 8. FAKULTETSGEMENSAM TEORI- ELLER METODKURS ELLER KURS FRÅN ANNAT LÄROSÄTE, 5 poäng

Här ges den forskarstuderande möjlighet att i samråd med handledare komplettera sin utbildning utanför avdelningen/institutionen med antingen allmänna kurser i t.ex. vetenskapsteori, litteraturteori, språkvetenskapliga teorier och metoder eller specialiserade kurser, t.ex. relevanta specialkurser om enskilda författare, genrer, perioder. Kursen skall vara avsedd för forskarstuderande eller de högre grundnivåerna (Specialkurs) och ges med undervisning eller i seminarieform.

Vissa modifieringar i de olika kursernas omfång kan ske efter samråd mellan huvudhandledare och forskarstuderande. Litteraturen för kurserna fastställs på sätt som institutionsstyrelsen bestämmer. Rekommenderade texter, utgåvor och handböcker finns upptagna i särskild litteraturförteckning.

Kurserna för licentiatexamen består av en i samråd med huvudhandledaren i lämplig grad reducerad del av de för doktorsexamen stipulerade kurserna, varvid sammansättningen av textkurserna kan anpassas efter den valda forskningsuppgiften. Inom kurs 5 Grammatik och språkhistoria är dock momentet c) Översättning av svensk text till latin obligatoriskt.

7 Examination

7.1 Kunskapsprov

Varje kurs avslutas med ett i regel muntligt prov. På kurs 5 Grammatik och språkhistoria tenteras moment a) delvis genom inlämnande av en jämförande analys utifrån den rekommenderade litteraturen i form av ett PM på 2–5 sidor om något grammatiskt, syntaktiskt, språkhistoriskt, språkteoretiskt eller språkterminologiskt ämne, samt moment c) genom ett skriftligt prov i översättning från svenska till latin. I vissa fall kan kontinuerlig kunskapskontroll ske i samband med undervisningen. Prov bedöms med något av betygen godkänd eller underkänd. Betyg skall bestämmas av lärare som utses av fakultetsnämnden.

7.2 Doktorsavhandling och disputation resp. licentiatuppsats och uppsatsventilering

Doktorsavhandling och licentiatuppsats skall avfattas på svenska, engelska, franska eller tyska. Något av dessa språk skall också användas vid disputation resp. ventilering av licentiatuppsatsen.

7.2.1 Avhandling och disputation för doktorsexamen

Som ett led i utbildningen skall den forskarstuderande författa en vetenskaplig avhandling (doktorsavhandling). Avhandlingen skall vara ett självständigt tillämnande av vetenskapliga metoder på en forskningsuppgift av rimlig svårighetsgrad i förhållande till den disponibla tiden. Ämnet för avhandlingen bestäms i samråd med huvudhandledaren. Avhandlingen skall kvalitetsmässigt ligga på en sådan nivå att den uppfyller rimligt ställda krav för att antas till publicering i en vetenskaplig skriftserie eller tidskrift. Avhandlingen skall utformas antingen som ett enhetligt, sammanhängande vetenskapligt verk (monografiavhandling) eller som en sammanläggning av vetenskapliga uppsatser, vilka den forskarstuderande har författat ensam eller gemensamt med annan person, med en kort sammanfattning (sammanläggningsavhandling). Avhandlingsarbetet kan bedrivas som lagarbete, varvid arbetet skall organiseras så att de enskilda insatserna kan särskiljas och bedömas enligt samma grunder som individuella avhandlingar. Till varje doktorsavhandling skall fogas ett kortfattat referat på engelska ("abstract").

Avhandlingen skall försvaras muntligt vid en offentlig disputation. Avhandlingen bedöms med något av betygen godkänd eller underkänd. Vid betygsättningen skall hänsyn tas både till innehållet i avhandlingen och till försvaret av den. Betyget bestäms av en betygsnämnd, som utses av fakultetsnämnden för varje avhandling. Disputationen skall ledas av en ordförande. Vid disputationen skall det finnas en opponenter. Ordföranden och opponenter utses av fakultetsnämnden.

Fakultetsnämnden beslutar om minsta antal exemplar av avhandlingen inför disputationen och om ersättning för framställningskostnaderna för denna upplaga.

7.2.2 Vetenskaplig uppsats och uppsatsventilering för licentiatexamen

Licentiatuppsatsen skall vara resultatet av en självständig vetenskaplig forskningsinsats. Uppsatsämnet bör väljas tidigt under studierna. Studerande som inte har en bestämd avsikt att begränsa sina studier inom forskarutbildningen till licentiatexamen skall välja ämnet så att uppsatsen kan utvidgas till en doktorsavhandling. Uppsatsen skall vara av sådan kvalitet att den kan publiceras i en vetenskaplig tidskrift.

Den vetenskapliga uppsatsen skall granskas och försvaras muntligt vid ett offentligt seminarium. Dessförinnan skall den finnas tillgänglig på institutionen i minst tre terminsveckor. Anslag om tid och plats för seminariet och om var uppsatsen finns tillgänglig skall också tre veckor i förväg dels sättas upp på institutionen, dels skickas till systerinstitutioner vid andra svenska universitet och andra institutioner inom fakulteten. Fakultetsnämnden utser ordförande för seminariet, opponenter samt betygsbestämmande lärare (examinator). Uppsatsen bedöms med något av betygen godkänd eller underkänd. Vid

betygsättningen skall hänsyn tas både till uppsatsens innehåll och till försvaret av den. Uppsatsen skall arkiveras vid institutionen och vara allmänt tillgänglig. Ett exemplar skall också förvaras på universitetsbiblioteket.

8 Examen

För examen fordras att den forskarstuderande har fått betyget godkänd vid de prov som ingår i forskarutbildningen samt på doktorsavhandlingen/licentiatuppsatsen. På begäran utfärdas bevis om filosofie doktorsexamen resp. licentiatexamen till den som uppfyllt samtliga fordringar för examen.

Den som antagits till utbildning för doktorsexamen i latin kan avsluta en del av sin forskarutbildning med en licentiatexamen, som då avser en etapp inom forskarutbildningen. Efter avlagd licentiatexamen kan han/hon utan ansökan fortsätta sina studier till doktorsexamen. Doktorsexamen kan också avläggas utan föregående licentiatexamen. Det krävs inte att den studerande redan vid antagningen till forskarutbildningen bestämmer sig för att avlägga eller inte avlägga licentiatexamen.

Den som antagits till utbildning för licentiatexamen i latin avslutar sin forskarutbildning med en licentiatexamen omfattande 80 poäng, men kan efter avlagd examen ansöka om att antas till doktorandstudier.

9 Övriga anvisningar

Vid läsningen av de texter som ingår i kurserna skall den forskarstuderande med hjälp av tillgängliga kommentarer, översättningar, speciallexika, handböcker och övrig sekundärlitteratur bredda och fördjupa de kunskaper om det latinska språket, litteraturen och kulturen som förvärvats under grundutbildningen. Kommentarer, handböcker och sekundärlitteratur studeras inte bara för att inhämta ett visst kunskapsstoff; de lästa framställningarna skall även kritiskt analyseras och bedömas och därigenom ge ökad förmåga till kritiskt tänkande och ökad insikt i vetenskaplig metod och teori.

Studerande som påbörjat forskarutbildning enligt äldre studieplan får slutföra sina studier enligt samma studieplan. Huvudhandledare får för enskild studerande besluta om övergångsbestämmelser i de fall studerande enligt tidigare studieplan önskar övergå till föreliggande studieplan.

Bestämmelser av relevans för forskarutbildningen framgår av HF kap. 5, 8 och 9.